

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ**

НАКАЗ

03.05.2019

Харків

№ 222

Про введення в дію рішення
Вченої ради університету

Відповідно до ст. 36 Закону України «Про вищу освіту» та протоколу № 6 засідання Вченої ради університету від 26 квітня 2019 року,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити та ввести в дію рішення Вченої ради університету з питання «Про затвердження Положення про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти Харківського національного університету радіоелектроніки».
2. Затвердити та ввести в дію Положення про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти Харківського національного університету радіоелектроніки (додаток).
3. Контроль за виконанням наказу покласти на першого проректора Рубана І.В.

Ректор

В.В. Семенець

Проект вносить:
Учений секретар

I.B. Магдаліна

30.05.2019

Узгоджено:
Перший проректор

I.B. Рубан

Начальник юридичного відділу
Д.І. Чулков

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом ХНУРЕ
від «03» 05 2019 № 222

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти
Харківського національного університету радіоелектроніки

ВСТУП

Практична підготовка (практика) є невід'ємною компонентою освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти для певного освітнього рівня і дає їм змогу забезпечити набуття фахової компетентності в умовах діючих підприємств, організацій, установ, тощо, науково-технічний потенціал яких відповідає сучасним вимогам суспільства.

Положення про організацію проведення практики здобувачів вищої освіти Харківського національного університету радіоелектроніки (ХНУРЕ, далі – Університет) розроблено на основі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОН України № 93 від 08.04.1993 р.» та у відповідності до Законів України «Про вищу освіту» № 76-VIII від 28.12.2014 р., «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Указу Президента України № 1013/2005 від 4.07.2005 р. «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні», а також Статуту ХНУРЕ, «Положення про організацію освітнього процесу в ХНУРЕ» та інших нормативних документів Університету.

Вид, тривалість практики, терміни її проведення та обсяг визначаються освітніми програмами підготовки здобувачів вищої освіти та навчальними планами, в установлений графіком навчального процесу терміни.

Практика передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні потрібного обсягу практичних компетенцій відповідно до певних рівнів освіти з використанням матеріально-технічної бази місця практики.

У даному Положенні розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків практичної підготовки здобувачів вищої освіти Університету різних спеціальностей, освітніх програм та інше.

1 Мета і зміст практики

1.1 Мета практики – оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними технологіями та формами організації праці у сфері їхньої майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних під час навчання в університеті теоретичних знань та практичної підготовки, відповідних умінь, навичок і компетенцій для прийняття самостійних рішень у процесі їхньої професійної діяльності, здатності систематично оновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

1.2 Практика може бути таких видів:

- навчальна (експкурсійна, ознайомлювальна тощо), метою якої є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутнього фаху або отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних та спеціальних дисциплін;

- виробнича (технологічна, експлуатаційна, конструкторська, тощо), метою якої є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, формування практичних навичок, ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві з виробничим процесом, технологічним циклом виробництва, бізнес-процесами тощо;

- передатестаційна (за темою атестаційної роботи/проекту) – є завершальним етапом навчання на певному освітньому рівні, передує виконанню здобувачами вищої освіти атестаційних робіт/проектів і передбачає узагальнення та удосконалення здобутих здобувачами вищої освіти знань, практичних умінь і навичок, оволодіння професійним досвідом з метою їх підготовки до самостійної трудової діяльності, а також збір матеріалів для виконання атестаційних робіт, проектів;

- професійна практика – як правило, є завершальним етапом практичної підготовки здобувачів вищої освіти і проводиться на випускному курсі другого рівня вищої освіти з метою узагальнення та вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для атестаційної роботи магістра;

- науково-педагогічна, як правило проводиться на другому та третьому рівнях вищої освіти і повинна передбачати проведення практичної професійної підготовки в умовах наближених до педагогічної діяльності викладача. Педагогічна практика сприяє формуванню творчого відношення до педагогічної діяльності, закріпленню психолого-педагогічних та методичних знань з дидактики вищої школи, теорії виховання, загальної, вікової та педагогічної психології та інших фахових дисциплін, визначає ступінь його практичної підготовки та рівень педагогічної майстерності, формує вміння організовувати навчально-виховний процес у вищій школі та навички самоосвітньої творчої діяльності;

– науково-дослідна, як правило, проводиться на випускному курсі другого та третього рівнів вищої освіти і повинна передбачати проведення наукових досліджень з проблем відповідної галузі та з метою набуття здобувачами вищої освіти компетентності інноваційного характеру, навичок науково-дослідної або управлінської діяльності.

Навчальні плани освітніх програм певних спеціальностей визначають види, тривалість і терміни проведення усіх видів практик.

1.3 Зміст і послідовність практичної підготовки визначається наскрізною програмою, яка розробляється випусковою кафедрою згідно з навчальним планом дляожної спеціальності і затверджується керівництвом Університету. Перегляд змісту та затвердження наскрізної програми має виконуватися не рідше, ніж один раз на п'ять років.

На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики. Програми практики повинні відповідати вимогам щодо стандартів вищої освіти спеціальностей та відповідних освітніх програм, відображати останні досягнення науки та виробництва. Програми практики розглядають на засіданнях кафедр, методичних комісіях факультету, затверджуються деканом факультету та в обов'язковому порядку узгоджуються з базами практики на початку кожного навчального року, але не пізніше двох місяців до її проведення.

Програма практики має відповідати освітній програмі підготовки здобувача вищої освіти, передбачати набуття здобувачем вищої освіти однієї або декількох компетентностей; визначати послідовність одержання необхідних практичних знань і вмінь; містити опис процедури та конкретних критеріїв оцінювання рівня знань, умінь, навичок, яких повинні досягти здобувачі вищої освіти у процесі проходження практики.

Програма практики має містити наступні основні розділи:

- вступ;
- мета та завдання практики;
- зміст практики;
- форми і методи контролю;
- вимоги до звіту про практику;
- критерії оцінювання;
- підведення підсумків практики;
- методичні рекомендації;
- перелік рекомендованої літератури.

1.4 Оцінювання результатів практики студентів проводиться за 100-балльною шкалою з обов'язковим переведенням бальних оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС.

1.5 Кожному здобувачу вищої освіти перед початком практики потрібно обов'язково видати індивідуальне завдання (або групове). Зміст завдання має враховувати конкретні умови та можливості бази практики.

2 Бази практики

2.1 Практика здобувачів вищої освіти Університету проводиться на базах практики – підприємствах, організаціях, установах, які відповідають вимогам програми практики.

2.2 Передбачений перелік баз практики кафедри формують на основі аналізу виробничих та економічних можливостей підприємств, організацій, установ щодо їхньої придатності до проведення практики згідно з відповідною освітньою програмою та можливості подальшого працевлаштування випускників Університету.

Підприємства, організації, установи, які мають довготривалі практичні науково-професійні зв'язки з відповідними кафедрами Університету, є для цих кафедр базами практики.

2.3 Бази практики Університету повинні відповідати таким вимогам:

- забезпечення виконання здобувачем вищої освіти програми практики;
- наявність підрозділів (структур), що відповідають професійній діяльності за спеціальностями (освітніми програмами), за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;
- можливість кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- можливість доступу здобувачам вищої освіти до лабораторій, технічної та іншої документації, бібліотечних фондів, які необхідні для виконання програми практики;
- можливість надання здобувачам вищої освіти під час практики робочих місць;
- можливість подальшого працевлаштування випускників Університету.

2.4 Як виняток, для практики здобувачів вищої освіти можуть використовуватися навчально-виробничі, наукові та інші структурні підрозділи Університету за їхніми запитами або згодою, які мають необхідну технічну базу та відповідають програмам практики.

2.5 Здобувачі вищої освіти за погодженням з випусковою кафедрою, яка організовує проведення практики, можуть самостійно обирати для себе місця їх проходження і пропонувати їх адміністрації Університету для укладання відповідних договорів.

2.6 Для здобувачів вищої освіти, які не є громадянами України (іноземців), бази практики можуть визначатися (бути передбачені) відповідними контрактами або договорами на підготовку фахівців. Вони можуть бути розташовані як в межах України, так і на території країн-замовників.

2.7 Проходження практики здобувачів вищої освіти, які є громадянами України, за її межами регламентується Положенням з організації практики за кордоном.

2.8 З базами практики (підприємствами, організаціями, установами будь-яких форм власності) Університет завчасно укладає договори про її проведення за визначеною формою (Додаток 1). Ці договори є юридичною підставою для проходження здобувачами вищої освіти практики.

Якщо в договорі (контракті) на підготовку фахівця обумовлено місце проведення практики, окрім договорі можуть не укладатися.

При проведенні практики в структурних підрозділах університету, договори не укладаються.

2.9 Договори про проведення практики оформлюються заздалегідь до початку навчального року, якщо практика починається у вересні. В іншому випадку такі договори укладаються на початку навчального року.

2.10 Фінансові взаємовідносини університету з базами практики регламентуються договорами про проведення практики.

3 Організація і керівництво практикою

3.1 Відповідальність за організацію, проведення та контроль якості практики несуть завідувачі випускових кафедр.

3.2 Завідувачі кафедр призначають відповідальних за організацію і проведення практики студентів, в обов'язки яких входить:

- формування програм практики;
- своєчасне подання заявок у відділ практики «Центр-Кар'єра» для оформлення договорів та завчасного підписання їх з базами практик;
- розподіл здобувачів вищої освіти на бази практики з урахуванням індивідуальних пропозицій здобувачів;
- своєчасна підготовка проектів наказів на практику та подання їх для узгодження за установленим порядком;
- проведення необхідних організаційних заходів, оформлення індивідуальних завдань, направлень на бази практики та інших документів;

3.3 Здобувачі вищої освіти направляються на практику наказом ректора. Проект наказу про проходження практики вносить завідувач випускової кафедри та подає на узгодження як правило, не пізніше, ніж за 4 тижні до початку практики.

3.4 Навчально-методичне керівництво практикою, а також контроль за виконанням програм практик здійснюють керівники практики від кафедр та від баз практик.

3.5 Бази практик в особі їх перших керівників разом з керівниками практик від випускових кафедр Університету несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів.

3.6 Загальний контроль за організацією та проведенням практик здобувачів вищої освіти здійснює керівник відділу практики «Центр-Кар'єра», який одночасно надає допомогу кафедрам у оформленні договорів з базами практики та направлень на практику.

3.7 Обов'язки керівника практики від кафедри:

- подання на базу практики списку здобувачів вищої освіти, направлених на практику, та узгодження з керівником від бази практики змісту індивідуальних (або групових) завдань відповідно до програми практики;

- проведення необхідних організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику, а саме: проведення інструктажу про порядок проходження практики; надання здобувачам необхідних документів (направлення на практику, щоденника, програми практики, завдання, методичних рекомендацій тощо); видача здобувачам індивідуальних (або групових) завдань; інформування здобувачів про систему звітності за результатами практики, критерії оцінювання рівня знань, умінь та навичок, за результатами практичної підготовки та процедуру захисту звіту з практики;

- забезпечення спільно з керівником практики від бази практики виконання програми її проходження;

- контроль забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів вищої освіти та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та з безпеки життєдіяльності;

- приймання звітів здобувачів вищої освіти за результатами практики у складі комісії.

3.8 Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів на проведення практики між Університетом і базою практики.

3.9 Обов'язки здобувача вищої освіти:

- з'явитись на збори з питань організації практики у визначений кафедрою час;

- отримати до початку практики від керівника робочу програму, завдання, направлення на базу практики, щоденник;

- своєчасно прибути на базу практики;

- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, та індивідуальне (або групове) завдання;

- вивчити та дотримуватись правил охорони праці, безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії та правил внутрішнього розпорядку на базі практики;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно подати керівнику практики звітну документацію, що вимагається програмою практики, своєчасно оформити звіт та захистити його у терміни, визначені кафедрою.

3.10 Практика здобувачів вищої освіти розпочинається з інструктажу з охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики і порядком отримання документації та матеріалів. На здобувачів вищої освіти, які проходять практику на підприємстві, в установі, організації, розповсюджується законодавство про працю та правила трудового розпорядку бази практики.

3.11 Здобувачі вищої освіти, які не є громадянами України (іноземці), у разі проходження практики в межах України дотримуються цього Положення.

3.12 Здобувачі вищої освіти, які є громадянами України та навчаються без відриву від виробництва (заочна форма навчання), повинні пройти практику, передбачену навчальним планом.

У разі роботи за обраною спеціальністю, здобувачі вищої освіти мають право проходити практику за місцем працевлаштування на підставі довідки з місця роботи або іншого офіційного документу та заяви від здобувача.

В інших випадках для проходження практики використовуються бази практики випускової кафедри або укладаються нові угоди.

3.13 За наявності на базі практики вакантних місць здобувачі вищої освіти можуть бути зараховані на штатні посади з оплатою праці, якщо робота на цих посадах відповідає вимогам програми практики. При цьому не менше 50 відсотків часу відводиться на загально-професійну підготовку за програмою практики. У такому випадку база практики зобов'язана призначити кваліфікованого керівника практики з числа провідних спеціалістів. Під час практики за період роботи студентів на робочих місцях і посадах з виплатою заробітної плати за ними зберігається право на отримання стипендії за результатами семестрового контролю.

3.14 Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає для практикантів віком від 16 до 18 років не більше 36 годин на тиждень, а віком від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень.

3.15 Оригінали договорів про проведення практики, робочі програми практики та копії наказів зберігаються у відділі практики «Центр-Кар'єра». Копії вказаних документів також зберігаються на відповідних випускових кафедрах.

4 Підведення підсумків практики

4.1 Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального (або групового) завдання. Письмовий звіт, підписаний та оцінений керівником від бази практики разом із завданням та щоденником подається на попередній розгляд керівнику практики від кафедри.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального (або групового) завдання, висновки і пропозиції, розділи з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності, список використаної літератури. Звіт має бути оформленено відповідно до встановлених випусковою кафедрою вимог.

4.2 Звіт із практики здобувачі вищої освіти захищають перед комісією, призначеною завідувачем відповідної кафедри. До складу комісії, як правило, входять три особи: керівники практики від Університету і, якщо є можливість, від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки. Формою контролю результатів захисту звіту з практики є залік.

Комісія приймає захист звіту у здобувачів вищої освіти на базах практики в останні три дні її проходження (або на кафедрі протягом трьох днів після її завершення). Оцінка за практику виставляється в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача та засвідчується підписами членів комісії.

4.3 Оцінка здобувача вищої освіти за практику враховується стипендіальною комісією при призначенні стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю.

4.4 Звітна документація з практики зберігається на кафедрі протягом трьох років від дня захисту (згідно з номенклатурою кафедр).

4.5 Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених університетом.

4.6 Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано» під час захисту за рішенням комісії кафедри, відраховується з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

4.7 Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні результати практичної підготовки здобувачів вищої освіти розглядають на Вчених радах факультетів не менше одного разу упродовж навчального року.

4.8 Після завершення практики кожен керівник практики від університету (від випускової кафедри) подає узагальнений звіт щодо результатів проходження здобувачами вищої освіти практики із зауваженнями та пропозиціями про її поліпшення до відділу практики «Центр-Кар’єра».

4.9 Керівництво практикою є складовою навчальної роботи викладача. Навчальне навантаження розраховується відповідно до затверджених у встановленому порядку норм часу на навчальну роботу.

4.10 За результатами практики здобувачам вищої освіти на базах практики можуть бути видані сертифікати про її проходження. Ці сертифікати засвідчують оцінку рівня якості набутих здобувачами вищої освіти компетентностей (практичних вмінь і навичок) та можуть

оформлюватись на фіrmовому бланку бази практики. До рекомендованих елементів сертифікату про проходження практики належать:

- назва підприємства, установи, організації – бази практики;
- контактні дані бази практики (адреса, номер телефону, e-mail);
- прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти, який проходив практику;
- терміни практики;
- професійні завдання, які здобувач вищої освіти виконував упродовж проходження практики;
- отримані знання, набуті компетентності, вміння і навички та інші результати навчання, які були досягнуті за результатами проходження практики;
- оцінка роботи під час проходження практики;
- дата видачі сертифікату, підпис, прізвище й ініціали керівника практики від бази практики чи іншої відповідальної особи тощо.

Сертифікат про проходження практики зберігається у здобувача вищої освіти, на який можливо посилатися у резюме для працевлаштування та пред'являти потенційним працедавцям.

5 Матеріальне забезпечення практики

Джерела фінансування практики студентів Університету визначаються формою замовлення на фахівців: державні або регіональні, кошти підприємств, організацій, установ різних форм власності, замовників фахівців або кошти фізичних осіб.

Витрати на практику студентів Університету є складовою частиною загальних витрат на підготовку фахівців.

Додаток 1

ДОГОВІР № _____
про проведення практики студентів
закладу вищої освіти

Місто Харків

« ____ » _____ p.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, Харківський національний університет радіоелектроніки (далі – ХНУРЕ) в особі ректора Семенця В.В., діючого на підставі Статуту, і, з другої сторони, _____

(назва підприємства, організації, установи тощо)

(надалі – база практики) в особі _____,

(посада, прізвище, ініціали)

діючого на підставі _____ (далі сторони),

(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1 База практики зобов'язується:**1.1 Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:**

№ з/п	Спеціальність, освітня програма	Рівень, курс	Вид практики	Кількість студентів	Термін практики (початок - кінець)

1.2 Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3 Створити належні умови для виконання студентами програми практики, не допускати їх використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4 Забезпечити студентам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: вівдний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5 Надати студентам-практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6 Забезпечити облік виходів на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти ХНУРЕ.

1.7 Після закінчення практики надати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8 Надавати студентам можливість збору інформації для курсових та атестаційних робіт за результатами діяльності бази практики, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

1.9 Додаткові умови _____

2 ХНУРЕ зобов'язується:

2.1 За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких направляють на практику.

2.2 Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3 Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі студентами під час проходження практики.

2.4. ХНУРЕ зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність бази практики через знищення курсових, атестаційних робіт та звітів у встановленому порядку.

2.5. Додаткові умови _____

3 Відповіальність сторін за невиконання договору:

3.1 Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2 Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.

3.3 Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4 Договір складений у двох примірниках: по одному – базі практики і ХНУРЕ.

3.5 Місцезнаходження:

ХНУРЕ: 61166, м. Харків, пр. Науки, 14

База практики: _____

Підписи та печатки

Від ХНУРЕ:

(підпись) В.В. Семенець
 (прізвище та ініціали)

Від бази практики:

(підпись) (прізвище та ініціали)

М.П. «____» ____ p.

М.П. «____» ____ p.

Лист-узгодження

до проекту Положення про проведення практики студентів ХНУРЕ відповідно
до розпорядження ХНУРЕ від 26.12.2018 р. № 131Р

Голова комісії І.В. Магдаліна

Члени комісії: М.А. Омаров

К.А. Бурова

Д.К. Міхнов

А.В. Міхнова

Т.Є. Стиценко

І.М. Ткаченко

заст. декана факультету ЕЛБІ

заст. декана факультету ІТМ

заст. декана факультету КН

заст. декана факультету КІУ

заст. декана факультету ІК

заст. декана факультету IPTЗІ

заст. декана факультету АКТ

заст. директора ННЦЗФН